

# Förändringar i nya rödlistan som berör Dalarnas kärlväxter

Urban Gunnarsson, Svärdsjö

Rödlistan 2015 släpptes den 28 april. Nyheter som berör kärlväxter i Dalarna från den nya rödlistan presenteras här, både arter som lämnat listan och nya arter tas upp. En ökning av antalet rödlistade kärlväxter med 11 % har skett under den senaste femårsperioden. Dessutom tillkommer 150 småarter av skogsfibbla i länet som bedömts för första gången.

ArtDatabanken släppte den 28 april den nya rödlistan 2015 (ArtDatabanken 2015). Detta är den fjärde upplagan av rödlistan som uppdateras vart femte år. Rödlistan listar de arter som är hotade och arter som man tror ha en risk att dö ut i Sverige under en period av tre generationer (maximalt upp till 100 år). Det ska göras tydligt att rödlistningen gäller hela Sverige, när man går ner på delområden i landet, kan hotbilden vara helt annorlunda. I denna artikel tas dock enbart arter upp som är förekommande i Dalarna men som är med i den nationella rödlistan, även om arterna kan vara mer eller mindre hotade i Dalarna. Detta resonemang pekar på behovet av regionala rödlistor, men det kräver en stor arbetsinsats att ta fram och upprätthålla en sådan lista.

I en tillhörande rapport analyseras tillstånd och trender för de rödlistade arterna i Sverige (Sandström m.fl. 2015), i rapporten kan man läsa mer om arterna och den finns nedladdningsbar på ArtDatabankens hemsida.

Hotkategorierna som används i rödlistan följer den internationella standarden i IUCN. Följande kategorier används: nära hotad (NT), sårbar (VU), starkt hotad (EN), akut hotad (CR) och nationellt utdöd (RE). Utöver detta finns också kategorierna kunskapsbrist (DD), för arter som inte kan bedömmas på grund av för liten kunskap om arten, och livskraftig (LC) för arter som inte bedöms ha någon risk för utdöende.

## Nya kärlväxter

En sammanställning av alla arter som förekommer i Dalarna och som är rödlistade ges i tabell 1. Nyttillkomna kärlväxter som finns i Dalarna i och med 2015 års rödlista är följande arter: slätterfibbla (VU), majviva

(NT), backsmörblomma (NT), pilblad (NT), backtimjan (NT), brunklöver (NT) och etternässla (NT).

Utöver dessa arter som tillkommit så finns det ett antal underarter och småarter som tillkommit till rödlistan 2015. Exempel på underarter som tillkommit i Dalarna är: vit sminkrot (NT) och ängsnattviol (NT).

För några få arter har situationen blivit bättre eller stabiliserats och har därmed fått lämna rödlistan, men inga av de rödlistade kärlväxterna som var bofasta i Dalarna 2010 har kunnat tas bort från rödlistan 2015. I och med den nya rödlistan är 88 Dala-arter (inklusive underarter och varieteter) listade som hotade. De ovan listade arterna innebär en ökning med 11 % från förra rödlistan (ArtDatabanken 2010).

Bland småarterna finns dessutom en uppsjö *Hieracium*-småarter som i och med rödlistan 2015 har bedömts för första gången. Detta har resulterat i att ca 150 nya rödlistade Dala-fibblor! Många av dessa småarter är också klassade som allvarligt hotade, dvs. i hotkategorierna CR och EN.

### Vad orsakar att arterna är hotade?

De flesta av kärlväxterna har tillkommit eftersom ängs- och betesmarkerna är så hotade och försvinner så snabbt. Många betesmarker växer igen med sly eller till och med planteras med gran. På nationell nivå är förändringar i jordbrukslandskapet de viktigaste orsakerna till att kärl-



*Ny art på rödlistan: Brunklöver, Trtfolieum spadicieum fotad i Orsa, Emådalen av Ingemar Gustafsson.*

växter rödlistas. Övergödning är ett annat problem för rödlistade kärlväxter och flera arter som är anpassade till låga kvävenivåer konkurreras ut.

Några arter missgynnas på grund av det moderna skogsbruket med kalavverkningar följt av täta planterade ungskogar. Det finns också arter som vi inte har tillräckligt bra kunskap om, men för att få kunskap om just de rödlistade arterna har vi Floraväkteri. De flesta rödlistade arterna ingår i Floraväkteriverksamheten. Hör gärna av dig till mig eller Lennart Bratt om du vill vara med och vakta en eller flera artförekomster!

Rödlistan kan laddas ner på ArtDatabankens hemsida ([www.artdatabanken.se](http://www.artdatabanken.se)), där finns alla arter som är rödlistade för hela Sverige och de andra artgrupperna (bl.a. lavar, mossor och svampar).

## Referenser

ArtDatabanken, 2010. Rödlistade arter i Sverige 2010. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

ArtDatabanken, 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Sandström, J., Bjelke, U., Carlberg, T. & Sundberg, S. 2015. Tillstånd och trender för arter och deras livsmiljöer – rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken Rapporterar 17: 1-63.



*Slåtterfibbla Hypochaeris maculata fotad av Inge Palmqvist i en beteshage i Svedjan, Gagnef. Ännu ett exempel på en ny rödlistad art med många förekomster i Dalarna.*

Tabell 1. Rödlistade kärlväxter med underarter och varieteter bofasta i Dalarna i och med 2015 års rödlista.

Art	Hotkat.		
	<b>2015</b>		
<i>Aconitum napellus</i> Äkta stormhatt	CR	<i>Limosella aquatica</i> Ävjebrodd	NT
<i>Adoxa moschatellina</i> Desmeknopp	NT	<i>Lycopodiella inudata</i> Strandlumner	NT
<i>Alyssum alyssoides</i> Gråddråra**	VU	<i>Lythrum portula</i> Rödlånke	NT
<i>Anthemis cotula</i> Åkerkulla**	NT	<i>Malaxis monophyllos</i> Knottblomster	VU
<i>Arnica montana</i> Slättergubbe	VU	<i>Mentha x gracilis</i> Ädelmynta	NT
<i>Aspergo procumbens</i> Paddfot	NT	<i>Myricaria germanica</i> Klådris	EN
<i>Astragalus penduliformis</i> Smällvedel	EN	<i>Nepeta cataria</i> Kattmynta*	EN
<i>Bidens radiata</i> Grönskära**	VU	<i>Pedicularis sylvatica</i> Granspira	NT
<i>Blitum bonus-henricus</i> Lungrot	VU	<i>Persicaria foliosa</i> Ävjepilört	NT
<i>Blysmus compressus</i> Plattsäv	NT	<i>Pilosella sphaerocephala</i> Nickfibbla	EN
<i>Botrychium boreale</i> Nordläsbräken	NT	<i>Pilularia globulifera</i> Klotgräs	VU
<i>Botrychium lanceolatum</i>	VU	<i>Poa remota</i> Storgroe	NT
<i>Botrychium lunaria</i> Månläsbräken	NT	<i>Potamogeton compressus</i> Bandnate	VU
<i>Botrychium matricariifolium</i>	VU	<i>Potamogeton friesii</i> Uddnate	NT
<i>Botrychium multifidum</i>	NT	<i>Primula farinosa</i> Majviva	NT
<i>Botrychium simplex</i> Dvärgläsbräken	EN	<i>Pulsatilla vernalis</i> Mosippa	EN
<i>Botrychium virginiatum</i> Stor	VU	<i>Ranunculus polyanthemus</i>	NT
<i>Bromus secalinus</i> Råglosta**	EN	Backsmörblomma	
<i>Calypso bulbosa</i> Norna	NT	<i>Raphanus raphanistrum</i> Åkerrättika	VU
<i>Camelina sativa</i> Oljedådra <sup>†</sup>	RE	<i>Sagittaria sagittifolia</i> Pilblad	NT
<i>Campanula cervicaria</i> Skogsklocka	NT	<i>Saxifraga hirculus</i> Myrbräcka	NT
<i>Cardamine parvifolia</i> Strandbräsa	EN	<i>Scirpus radicans</i> Bågsäv	NT
<i>Carex heleonastes</i> Myrstarr	EN	<i>Serratula tinctoria</i> Ängsskära	NT
<i>Carex hostiana</i> Ängsstarr	NT	<i>Thymus pulegioides</i> Stortimjan	VU
<i>Carex pallidula</i> Ässtarr	EN	<i>Thymus serpyllum</i> Backtimjan	NT
<i>Carex pulicaris</i> Loppstarr	EN	<i>Trifolium montanum</i> Backklöver	NT
<i>Chimaphila umbellata</i> Ryl	EN	<i>Trifolium spadicum</i> Brunklöver	NT
<i>Cinna latifolia</i> Sötgräs	VU	<i>Ulmus glabra</i> Skogsalm	CR
<i>Consolida regalis</i> Riddarsporre*	NT	<i>Urtica urens</i> Eternässla	NT
<i>Crassula aquatica</i> Fyrling	NT	<i>Viola collina</i> Bergviol	VU
<i>Crepis praemorsa</i> Klasefibbla	NT	<i>Viola selkirkii</i> Skuggviol	NT
<i>Cuscuta epithymum</i> Ljungsnärja*	VU		
<i>Draba nemorosa</i> Sanddraba	EN	<b>Underarter och varieteter</b>	
<i>Dracocephalum thymiflorum</i> Rysk drakblomma**	EN	<i>Brassica rapa</i> subsp. <i>campestris</i>	NT
<i>Drymochloa sylvatica</i> Skogssvingel	VU	Åkerkål	
<i>Elatine orthosperma</i> Nordslamkrypa	VU	<i>Buglossoides arvensis</i> var. <i>arvensis</i>	NT
<i>Epipogium aphyllum</i> Skogsfru	NT	Vit sminkrot	
<i>Euphrasia micrantha</i> Ljungögontrost	VU	<i>Centaurea phrygia</i> subsp. <i>phrygia</i>	EN
<i>Fraxinus exelsior</i> Ask	EN	Finnklint	
<i>Galium trifolium</i> Myskmåra	NT	<i>Gentianaella campestris</i> subsp.	EN
<i>Geranium bohemicum</i> Svedjenäva	NT	<i>campestris</i> Fältgentiana	
<i>Glyceria lithuanica</i> Glesgröe	VU	<i>Platanthera bifolia</i> subsp. <i>bifolia</i>	NT
<i>Goodyera repens</i> Knärot	NT	Ängsnattviol	
<i>Gymnocarpium robertianum</i>	NT	<i>Rhianthus angustifolius</i> subsp.	CR
<i>Gypsophila muralis</i> Grusnejlika*	EN	<i>apterus</i> Åkerskallra	
<i>Hyoscyamus niger</i> Bolmört	NT	<i>Rumex acetosella</i> subsp. <i>arenicola</i>	NT
<i>Hypochaeris maculata</i> Slätterfibbla	VU	Sandsyra	
<i>Lappula deflexa</i> Stickelfrö	VU	<i>Salix daphnoides</i> subsp. <i>daphnoides</i>	VU
<i>Lathyrus tuberosus</i> Knölvial	VU	Äkta daggvide	
<i>Leonurus cariaca</i> Hjärtstilla	VU		

<sup>†</sup> = Utgången

\* = Tillfällig/förvildad

\*\* = Troligen utgången